

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU35

En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelseregler

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens proposition. Förslaget innebär att vissa försäkringsföreningar som tidigare drivit verksamhet som understödsföreningar ska få meddela tjänstepensionsförsäkringar för egenföretagare. Det handlar om små icke-kommersiella försäkringsgivare, många av dem mycket gamla, som meddelar försäkringar för en begränsad krets personer, exempelvis i form av sjuk- och olycksfallsförsäkringar eller livförsäkringar som endast omfattar begravningskostnader.

Den 1 augusti 2020 infördes särskilda regler för försäkringsföreningar av det här slaget. En förutsättning för att en förening ska omfattas av reglerna är att den inte meddelar tjänstepensionsförsäkringar. Enligt lagändringar som trädde i kraft den 1 maj 2021 ska med tjänstepensionsförsäkring även avses försäkringar som tecknas av en egenföretagare för egen räkning.

Det har visat sig att det bland de understödsföreningar som har ansökt om att få driva verksamhet enligt de särskilda reglerna för tidigare understödsföreningar finns sådana föreningar som meddelar tjänstepensionsförsäkringar, och vars medlemmar typiskt sett är eller har varit egenföretagare. Enligt den föreslagna lagändringen får de aktuella föreningarna tillämpa de särskilda reglerna även om de meddelar tjänstepensionsförsäkringar för egenföretagare.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 mars 2022.

Utskottet föreslår också att riksdagen antar utskottets förslag till en ändring av rättelsekaraktär i spellagen. Denna lagändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:37 En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelseregler.

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till lagändring av rättelsekaraktär.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	7
En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelseregler	7
Rättelse av hänvisning till annan lag i spellagen	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelse regler**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:37.

2. **Rättelse av hänvisning till annan lag i spellagen**

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i spellagen (2018:1138).

Stockholm den 9 december 2021

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Björn Wiechel (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Magdalena Schröder (M), Robert Halef (KD) och Iona Szatmari Waldau (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:37 En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelse regler. Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen föreslår utskottet även en ändring av rättelsekaraktär i spellagen (2018:1138).

Propositionen innehåller ett förslag till ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) som ger en möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelse regler.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet. Utskottets lagförslag finns i bilaga 3. Utskottet har inte begärt Lagrådets yttrande eftersom Lagrådets granskning skulle sakna betydelse för frågans art.

Bakgrund

Lagen (1972:262) om understödsföreningar upphävdes den 1 april 2011 genom lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043). Befintliga understödsföreningar fick emellertid fortsätta att driva sin verksamhet till utgången av 2014 enligt en övergångsbestämmelse i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043). Före övergångsperiodens slut skulle föreningarna antingen ansöka om tillstånd enligt försäkringsrörelselagen eller gå i likvidation. Övergångsperioden förlängdes vid flera tillfällen (prop. 2013/14:84, bet. 2013/14:FiU17, rskr. 2013/14:194; prop. 2017/18:3, bet. 2017/18:FiU14, rskr. 2017/18:35 och prop. 2018/19:67, bet. 2018/19:FiU39, rskr. 2018/19:232).

Genom lagstiftning som trädde i kraft i augusti 2020 infördes särskilt anpassade regler i försäkringsrörelselagen för sådana försäkringsföreningar som tidigare drivit verksamhet enligt den upphävda lagen om understödsföreningar (se prop. 2019/20:148, bet. 2019/20:FiU41, rskr. 2019/20:342 och SFS 2020:660). Det handlar om små icke-kommersiella försäkringsgivare, många av dem mycket gamla, som meddelar försäkringar för en begränsad krets personer, exempelvis i form av sjuk- och olycksfallsförsäkringar, pensionsförsäkringar eller livförsäkringar som endast omfattar begravningskostnader. Föreningarna delas utifrån sin verksamhet in i pensionskassor, begravningskassor, sjukkassor och sjuk- och begravningskassor. Pensionskassor delas i sin tur in i tjänstepensionskassor respektive andra pensionskassor. De anpassade reglerna ger Finansinspektionen möjlighet att bevilja

undantag från stora delar av regleringen i försäkringsrörelselagen för de aktuella föreningarna.

Utskottets överväganden

En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelseregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i försäkringsrörelselagen som gör det möjligt för vissa försäkringsföreningar att tillämpa särskilt anpassade rörelseregler även om de meddelar tjänstepensionsförsäkringar för egenföretagare.

Propositionen

Med tjänstepensionsförsäkring avses livförsäkring som har samband med yrkesutövning och där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) är beroende av att en eller flera personer uppnår eller förväntas uppnå en viss ålder samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar. Enligt lagändringar som trädde i kraft den 1 maj 2021 ska med tjänstepensionsförsäkring även avses försäkringar av nämnda slag som inte tecknas för en arbetstagare utan bl.a. av en egenföretagare för egen räkning.

Finansinspektionen lämnade i april 2021 in en begäran om en ändring av försäkringsrörelselagen. Bland de understödsföreningar som ansökt om tillstånd att driva verksamhet som försäkringsföreningar enligt försäkringsrörelselagen, och om att få undantag enligt de särskilt anpassade reglerna för tidigare understödsföreningar, finns föreningar som meddelar tjänstepensionsförsäkringar och vars medlemmar typiskt sett är eller har varit egenföretagare. Inspektionen gör därför bedömningen att det efter den 1 maj 2021 därmed inte finns förutsättningar att tillämpa undantaget i försäkringsrörelselagen på dessa föreningar.

Regeringen anför att avsikten med lagändringarna i definitionen av tjänstepensionsförsäkring har varit att göra det möjligt för tjänstepensionsföretag att meddela försäkringar för egenföretagare. Däremot har det inte funnits någon avsikt att ändra på förutsättningarna för tidigare understödsföreningar att få tillträde till de för dem särskilt anpassade reglerna som har införts i försäkringsrörelselagen. En försäkringsförening som tidigare har varit en understödsförening kan dock efter den 1 maj 2021 inte längre tillämpa de särskilt anpassade reglerna om föreningen meddelar tjänstepensionsförsäkringar för egenföretagare. För de aktuella föreningarna bör därför enligt regeringen rättsläget återställas till det som rådde innan definitionen av tjänstepensionsförsäkring ändrades den 1 maj 2021. Det innebär att försäkringsrörelselagen ändras så att undantag kan beviljas även

om en sökande förening meddelar tjänstepensionsförsäkring för egenföretagare.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 mars 2022.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen.

Rättelse av hänvisning till annan lag i spellagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag som innebär en rättelse av en felaktig hänvisning till en annan lag i spellagen.

Utskottets förslag och ställningstagande

Med utnyttjande av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen rättar en felaktig hänvisning i spellagen (2018:1138) till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom att anta utskottets förslag i bilaga 3.

Denna lagändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:37 En möjlighet för vissa försäkringsföreningar att tillämpa anpassade rörelseregler:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 19 d § försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

19 d §¹

En försäkringsförening som uppfyller villkoren i 19 § får i samband med att den ges tillstånd att driva försäkringsrörelse beviljas undantag från 4 kap. 2 och 4 §§ och 5–10, 16 och 19 kap., om föreningen

1. vid tidpunkten för ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse är registrerad enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar,

2. inte meddelar tjänstepensionsförsäkring, och

2. inte meddelar *annan* tjänstepensionsförsäkring *än sådan som avses i 1 kap. 4 § andra stycket 1 lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag*, och

3. inte väsentligen ändrat inriktningen eller utökat omfattningen av sin verksamhet i förhållande till den verksamhet som drevs enligt lagen om understödsföreningar.

En försäkringsförening som beviljats undantag enligt första stycket anses vara en mindre förening om dess genomsnittligt beräknade försäkringsförmåner per medlem eller annan ersättningsberättigad understiger 50 procent av det prisbasbelopp som fastställs enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.

¹ Senaste lydelse 2020:660.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i spellagen (2018:1138)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 2 § spellagen (2018:1138) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

18 kap.

2 §¹

Spelmyndigheten har också tillsyn över att sådan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 14 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer den lagen.

Spelmyndigheten har också tillsyn över att sådan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

1. Senaste lydelse 2018:1138.